

Teoria e ndryshimit

Udhërrëfyes nëpër labirintet sistemike.

Tetor 2026 · iti.mk

Premisa jonë

Ulja e qëndrueshme e korrupsionit kërkon tre elemente që veprojnë së bashku:

Dëshmi

Njohuri e saktë se ku dhe si funksionon korrupsioni.

Kapacitet

Profesionistë të aftë brenda dhe jashtë institucioneve, që veprojnë mbi bazën e këtyre dëshmime.

Kredibilitet

Zëra të cilëve publiku, donatorët dhe institucionet u besojnë mjaftueshëm për t'i dëgjuar.

Puna jonë i lidh të tria. Kredibilitetin e ndërtojmë me sjellje të qëndrueshme në punën e përditshme.

1. Problemi

40/100

pikë në Indeksin e Perceptimit të Korrupsionit 2025

84/182

renditja ndër vendet në të njëjtin indeks

89%

e qytetarëve mendojnë se korrupsioni është i përhapur

Korrupsioni në Maqedoninë e Veriut dhe në rajon vazhdon pavarësisht legjislacionit të gjerë antikorrupsion. Në Indeksin e Perceptimit të Korrupsionit 2025 të Transparency International, vendi ka 40 nga 100 pikë dhe renditet i 84-ti nga 182 vende, me rezultat të njëjtë si një vit më parë.^[1] Në raportin e vitit 2025, Komisioni Evropian vlerëson se vendi nuk ka bërë përparim në parandalimin dhe luftën kundër korrupsionit, për të dytin vit radhazi.^[2] Sipas Eurobarometrit Special 2025, 89% e qytetarëve mendojnë se korrupsioni është i përhapur, krahasuar me 69% në BE.^[3]

Pengesat qëndrojnë te zbatimi. Njohuritë janë të shpërndara nëpër sektorë, praktikuesit punojnë të izoluar, qytetarët janë të tërhequr, ndërsa praktika joformale e minon kornizën formale të integritetit. Reformat ligjore ngecin në zbatim, dhe procedurat individuale penale nuk i ndryshojnë zakonet në sisteme. Qytetarët e përjetojnë korrupsionin si diçka të pashmangshme.

2. Çfarë bëjmë

1

Krijojmë dëshmi që përdoren.

Kryejmë hulumtime multidisiplinare në sektorët ku dëmi nga korrupsioni është i drejtpërdrejtë: drejtësia, shëndetësia, arsimi, mjedisi dhe media. Pyetjet kërkimore i përcaktojmë së bashku me ata që do t'i përdorin gjetjet, në mënyrë që hulumtimi të çojë në politika konkrete.

2

Dëshmitë i kthejmë në praktikë përmes tre kanaleve.

Rekomandimet për politika arrijnë drejtpërdrejt te ligjvënësit dhe rregullatorët. Trajnimet dhe mentorimi e ndërtojnë kapacitetin e prokurorëve, zyrtarëve publikë, profesionistëve të rinj dhe shoqërisë civile për t'i zbatuar standardet e integritetit në punën e përditshme. Fushatat dhe mjetet digjitale për transparencë e ndryshojnë mjedisin qytetar në të cilin veprojnë institucionet.

3

Ndërtojmë komunitet rajonal të praktikuesve.

Korrupsioni i kalon kufijtë, dhe përgjigjja duhet të bëjë të njëjtën. I lidhim studiuesit dhe praktikuesit nga Maqedonia e Veriut me kolegët nga rajoni dhe më gjerë, në një rrjet që zgjat më shumë se çdo projekt i veçantë.

4

I respektojmë standardet që i mbrojmë.

Kjo është baza e kredibilitetit tonë, e përshkruar te „Rreth nesh“.

5

Teknologjia është pjesë e zgjidhjeve dhe e komunikimit tonë.

Zhvillojmë mjete digjitale që e forcojnë praktikën antikorrupsion: platforma për raportim të sigurt, panele që i bëjnë të dhënat institucionale të kuptueshme për qytetarët, dhe mjete analitike që i ndihmojnë praktikuesit të dallojnë modele nëpër raste dhe sektorë. Gjetjet i ndajmë edhe përmes videove të shkurtra, formateve interaktive dhe tregimeve digjitale, për të arritur te të rinjtë dhe te publiku që avokimi tradicional rrallë e arrin.

3. Çfarë ndryshon

Afatshkurt

Hartuesit e politikave kanë qasje në rekomandime për hartimin e akteve dhe rregulloreve relevante, të përshtatura me kontekstin maqedonas dhe rajonal. Profesionistët dhe institucionet kanë kapacitet më të fortë profesional dhe etik. Qytetarët, veçanërisht të rinjtë, kanë mjete të qasshme përmes të cilave ndërtojnë qëndrueshmërinë e tyre në sistem, e kuptojnë korrupsionin dhe e raportojnë.

Afatmesëm

Korniza ligjore dhe institucionale ndryshon mbi bazën e dëshmimeve dhe praktikave të mira. Një brez praktikuesish për të cilët integriteti është normë profesionale merr pozita vendimmarrëse. Diskursi publik zhvendoset nga apatia drejt pritjes për llogaridhënie.

Afatgjatë

Integriteti është standard në institucionet publike. Korrupsioni e humb legjitimitetin shoqëror. Maqedonia e Veriut dhe rajoni ndërtojnë sisteme qeverisjeje në të cilat transparenca është pjesë e vetë strukturës.

4. Supozimet

Ndryshimi varet nga këto kushte:

- dëshmitë, kur paraqiten në mënyrë të besueshme, ndikojnë në politika;
- trajnimet çojnë në ndryshim të sjelljes kur mbështeten nga rrjete kolegësh dhe stimuj institucionalë;
- presioni i vazhdueshëm qytetar e ndryshon sjelljen e institucioneve;
- integriteti në nivel organizate është i arritshëm dhe i dallueshëm për ata që duam t'i arrijmë;
- teknologjia e menduar mirë e zgjeron shtrirjen praktike të punës antikorruption dhe shtrirjen e mesazhit të saj;
- burimet e larmishme të financimit dhe qeverisja e disiplinuar e mbajnë punën përtej cikleve të projekteve të veçanta.

5. Si do ta dimë

E masim veten në tre nivele: produktet (hulumtime të publikuara, profesionistë të trajnuar, rekomandime për politika), rezultatet (politika të miratuara, praktikë institucionale e ndryshuar, mekanizma raportimi të përdorur) dhe kredibiliteti institucional, të cilin e vlerësojmë përmes rishikimit të pavarur, reagimeve të partnerëve dhe përbërjes e sjelljes së ekipit tonë.

- publikojmë raporte vjetore për transparencën dhe aktivitetet;
- publikojmë burimet e financimit;
- qeverisjen dhe menaxhimin financiar i nënshtrojmë rishikimit të pavarur periodik.

6. Zinxhiri i ndryshimit

Resurset	Aktivitetet	Produktet	Rezultatet	Ndikimi
Studiues multidisiplinarë; ekspertizë ligjore dhe për politika; rrjet partnerësh të verifikuar; qeverisje e bazuar në integritetin personal; ekspertizë digjitale dhe komunikuese.	Hulumtim dhe analizë; hartim politikash dhe avokim; trajnim dhe mentorim; fushata publike, mjete digjitale dhe formate bashkëkohore për të rinjtë; rrjetëzim rajonal.	Hulumtime të publikuara, përmbledhje politikash, profesionistë të trajnuar, fushata për ndërgjegjësim publik, rrjet rajonal funksional, zgjidhje digjitale, produkte komunikuese për të rinjtë.	Politika të bazuara në dëshmi; praktikë institucionale e ndryshuar; qytetarë të informuar dhe të angazhuar; pjesëmarrje më e madhe e të rinjve në jetën qytetare; integriteti si standard profesional.	Më pak korrupsion dhe besim më i madh në institucione në Maqedoninë e Veriut dhe në rajon.

Parimi që i lidh të gjitha nivelet: integriteti institucional i vetë ITI-së.

Referencat

1. Transparency International, Corruption Perceptions Index 2025: North Macedonia. <https://www.transparency.org/en/cpi/2025/index/mkd>
2. European Commission, North Macedonia 2025 Report. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/267b368e-6b55-4a42-bb72-6395593de4da_en?filename=north-macedonia-report-2025.pdf
3. Special Eurobarometer on Corruption 2025 / European Commission, 2025 Rule of Law Report, Country Chapter North Macedonia. https://commission.europa.eu/document/download/ede31053-efc6-4dd0-89ed-c9224f7eeb70_en?filename=2025+Rule+of+Law+Report+-+Country+Chapter+North-Macedonia.pdf

Kontakt: contact@iti.mk · iti.mk